

การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน : การเชื่อมโยง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์*

The Community Sustainable Development: The Correlation between the Sufficiency Economy Community and the Sila 5 village in Ubonratchathani, Sisaket, Buriram and Surin.

พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล

Phrabaidika Suphot Tabaselo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ubon Ratchathani Campus

E-mail : bob2529@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของ“ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” 2) เสนอรูปแบบบูรณาการ “ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระสงฆ์, ผู้นำชุมชน ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และ หมู่บ้านรักษาศีล 5 จำนวน 9 รูป/คน สนทนากลุ่ม จำนวน 20 รูป/คน พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ โดยเลือกเฉพาะเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์

ผลวิจัยพบว่าความเชื่อมโยงเศรษฐกิจพอเพียงกับหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ “ประโยชน์สุข” โดยการนำไตรสิกขา ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ครอบคลุมการดำรงชีวิตทุกด้าน ส่วนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 นั้นมีหลักการที่เน้นแก้ปัญหาสังคมในระดับรากหญ้า สำหรับรูปแบบบูรณาการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ รูปแบบที่มีระดมให้ดำเนินการของทุกภาคส่วน ซึ่งจะ

* ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2560.

บูรณาการเชื่อมโยงให้ทุกเครือข่ายทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกลยุทธ์ที่จะดึงเอาความรู้ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน หรือคนในชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลไกทางสังคม เพื่อให้สามารถนำมาใช้พัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1) แหล่งความรู้ชุมชน แบ่งออกเป็น องค์กรชุมชน และ สื่อต่างๆ 2) แหล่งภูมิปัญญาชุมชน แบ่งออกเป็น คน และ กิจกรรมอื่นๆ 3) ความสัมพันธ์ บ้าน วัด โรงเรียน กับ แหล่งความรู้และแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน; ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง; หมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This research was aimed consist of 1) to analyze the link between “sufficiency economy community” and five Sila villages into Ubonratchathani, Sisaket, Buriram and Surin. 2) proposal the integrated model” sufficiency economy community “ and the five Sila villages. The researcher used a qualitative research model. The focus groups including with monks, community leaders, villagers, the sufficiency economy community and the five Sila villages into Ubon Ratchathani, Sisaket, Buriram and Surin amount 9 people and group discussion 20 people. The focus area was the sufficiency economy community and the five Sila villages in Ubonratchathani, Sisaket, Buriram and Surin by choose only interview forms as tools for research.

This research result found that analyzing the correlation of the sufficiency economy communities and five Sila villages were “benefit and happiness” by bring the threefold learning was recognition of knowledge by cover all sights the living, but the sufficiency economy communities and five Sila villages were a principle for resolving the social problems in primary level. For integrated form of sufficiency economy communities and five Sila villages were used with all sections used to link all sections co-working efficiency including strategy to pull the knowledge and ability of the villagers, commoners in community tradition, culture and the Buddhist law out to use for developing the communities efficiently as follow: 1) Community learning source; community organization and various media 2) Community knowledge source; people and all activities 3) Relation of village, temple, and school with the local learning source and knowledge source.

Keywords: The Sustainable Community Development; Sufficiency Economy Community; Sila 5 Villages.

บทนำ

ด้วยสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่สามารถสร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรเพื่อหางานทำตามภูมิภาคต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ถึงแม้ว่าปัญหาต่างๆ เหล่านี้ จะได้รับการแก้ไขไปบางส่วนแล้วแต่ยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าให้เท่าเทียมกับภาคอื่นๆ สืบเนื่องจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อให้มีการสร้างงาน และแหล่งบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ล้วนแต่เป็นสาเหตุ ทำให้เกิดการฆ่าสายทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไปซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิมๆ ของชาวอีสานไปอย่างสิ้นเชิงถึงแม้ว่า โครงการต่างๆ ที่หน่วยราชการพยายามดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ สามารถแก้ปัญหาได้บ้าง แต่มักแก้ปัญหาได้ไม่มากนักทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่แล้วโครงการต่างๆ เหล่านี้จะขาดการช่วยเหลือหรือสนับสนุนที่ต่อเนื่องจากส่วนราชการ เรียกว่าเป็นการดำเนินโครงการตามกระแสมากกว่าจะเป็นการดำเนินการอย่างยั่งยืนแต่ยังมีโครงการที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีโดยเฉพาะตามพระราชดำริต่างๆ เช่น โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการศิลปอาชีพ ซึ่งได้พลิกฟื้นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการให้ตั้งขึ้นควบคู่ไปกับการอนุรักษ์แบบดั้งเดิมไว้ การดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มีความยั่งยืนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องพบว่าในปัจจุบันสังคมไทยอยู่ภายใต้ของกระแสทุนนิยม ซึ่งมีลักษณะที่มุ่งหวังแต่ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ นิยมที่จะแสวงหาความรู้ร่ำรวยจากการลงทุนและการบริโภค ซึ่งเป็นด้านที่อันตรายของระบบทุนนิยม ฉะนั้นจึงเกิดสภาวะของการแข่งขันรุนแรงมาก การโน้มมน้ำสู่แนวทางพุทธธรรมเน้นการเดินทางสายกลาง ที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน เน้นการปฏิบัติเพื่อการสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง จึงจะสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมในสังคมปัจจุบัน และมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และในอนาคต (Puchthonglang, P. and Yathaweemint P, 2017) โดยมีกระบวนการในการสร้างเสริมศักยภาพให้กับโครงสร้างทางสังคม (Institutional Capacity Building) ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีบทบาทหน้าในการขับเคลื่อนชุมชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีอย่างยั่งยืน เปิดพื้นที่ที่ให้เกื้อหนุนกันทั้งพื้นที่ทางกายภาพ สังคม และจิตวิญญาณ หรือปัญญา (Kuntathian, 2017; Leknoi, 2017)

โครงการต่างๆ ที่มีจุดประสงค์ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านต่างๆ ในส่วนภูมิภาคจึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะโครงการในพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ รัชกาลที่ 9 ที่ได้พระราชทานไว้เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามั่งคณาจารย์ มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของชนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน กอปรกับรัฐบาล ได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศได้ร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่ง(National office of Buddhism, 2014) ได้สนับสนุนโครงการดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์ให้

ประชาชนมีความรักความสามัคคีกันโดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัยยั่งยืน ผ่านตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร เครือข่าย การบริหารจัดการ (Phramama Hansa Dhammaso et al., 2016) เพื่อสร้างกระบวนการคิดให้เป็นระบบอันจะนำไปสู่การตระหนักรู้เรื่องคุณค่าและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องก่อนลงมือปฏิบัติ (Phramaha Pornchai Sirivaro, 2016)

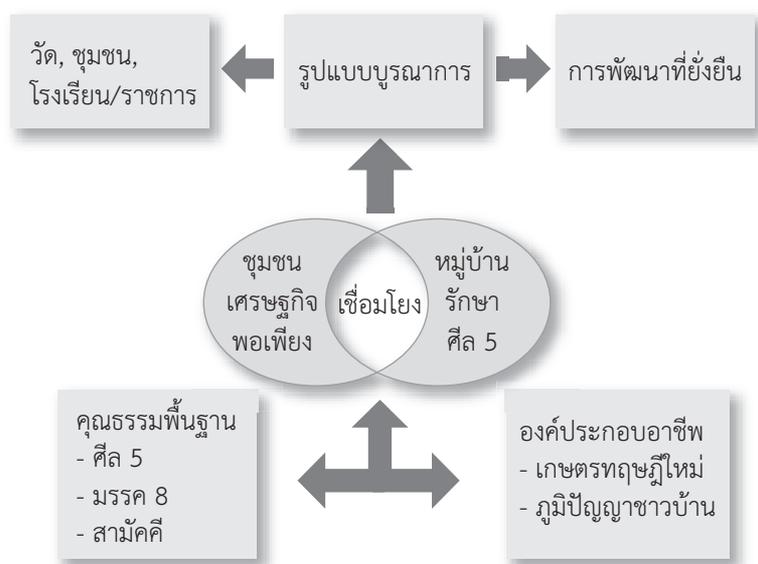
ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหมู่บ้านรักษาศีล 5 และชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์สุขให้กับประชาชนไทยอย่างยั่งยืน (Prhasripariyatdhada, 2017) แสดงความคิดที่สอดคล้องด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจในการศึกษาเพื่อเข้าใจชุมชนให้ดีขึ้นในเชิงลึกมีความสำคัญ จะช่วยให้การพัฒนารูปแบบเพื่อบูรณาการ “ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” สามารถนำไปใช้ในทิศทางเดียวกันอันจะก่อประโยชน์ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน แต่ที่สำคัญคือ ความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจสำหรับชุมชน (Phrakhruathamathon Nithet Abhiyano, 2016) ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยยกระดับการดำเนินชีวิตที่ดีให้แก่คนส่วนใหญ่ในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการศึกษาติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่หรือภูมิสังคม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของ “ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์
2. เพื่อเสนอรูปแบบบูรณาการ “ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย “การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน : การเชื่อมโยง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์” ผู้วิจัยได้แนวทางจากการศึกษาจากแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (P.A. Payut Payutto, 2013) ที่ให้ความหมายการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนว่าการพัฒนาในลักษณะบูรณาการเป็นองค์รวมที่ตัวแปรทั้งหลายต้องมาประสานกันครบองค์อย่างมีดุลยภาพ อยู่ในบริบทที่มีความหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ให้มีความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นความพยายามในการทำให้ดีขึ้นอย่างมั่นคง ถาวร บนพื้นฐานของศักยภาพและทรัพยากรที่มีจำกัดโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุลทุกมิติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (ภาคสนาม) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พระสงฆ์, ผู้นำชุมชน ในชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และ หมู่บ้านรักษาศีล 5 จำนวน 9 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 รูป/คน

พื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง คัดเลือกจากหมู่บ้านที่ได้รับรางวัลการประเมินจากกรมพัฒนาชุมชนในระดับยอดเยี่ยม หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข ระดับจังหวัด ประจำปี 2559” จังหวัดละ 1 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. บ้านทรายทอง หมู่ที่ 2 ตำบลสำโรง อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
2. บ้านธาตุทอง ตำบลละลม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. บ้านจวน ตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
4. บ้านตาไก่พลวง ต.หนองกง อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์

หมู่บ้านรักษาศีล 5 คัดเลือกจากหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกจากคณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหมู่บ้านที่มีผลงานดีเด่น จังหวัดละ 1 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. บ้านโนนมะเขือ ตำบลกาบิน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี
2. บ้านหนองกก อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. บ้านปราสาทหมู่ 5 ตำบลท่าตูม อำเภотаตูม จังหวัดสุรินทร์
4. บ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลหมู่บ้านกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้แก่ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายผู้ที่ถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้วิจัยได้รับรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลการทำวิจัยได้กระทำพร้อมกับเก็บข้อมูล มีการตรวจสอบทันทีในสนามว่า ข้อมูลได้มีการบันทึก และการเก็บรวบรวมสอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือไม่อย่างไรโดยทุกครั้งหลังการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้ขอให้ผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นผู้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องให้ ตรวจสอบข้อมูลซ้ำจากการสอบถาม พูดคุย สัมภาษณ์ซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลเดิมแต่เปลี่ยนสถานที่ ช่วงเวลา การให้ข้อมูลจากการศึกษาเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ การพูดคุย และการศึกษาค้นคว้า ทั้งจากเอกสาร โดยมีความสอดคล้องของเรื่องซึ่งถือความสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดแยกแยะข้อมูลเป็นหมวดหมู่เพื่อรายงานการวิจัย โดยการบรรยายและสรุปเชิงวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

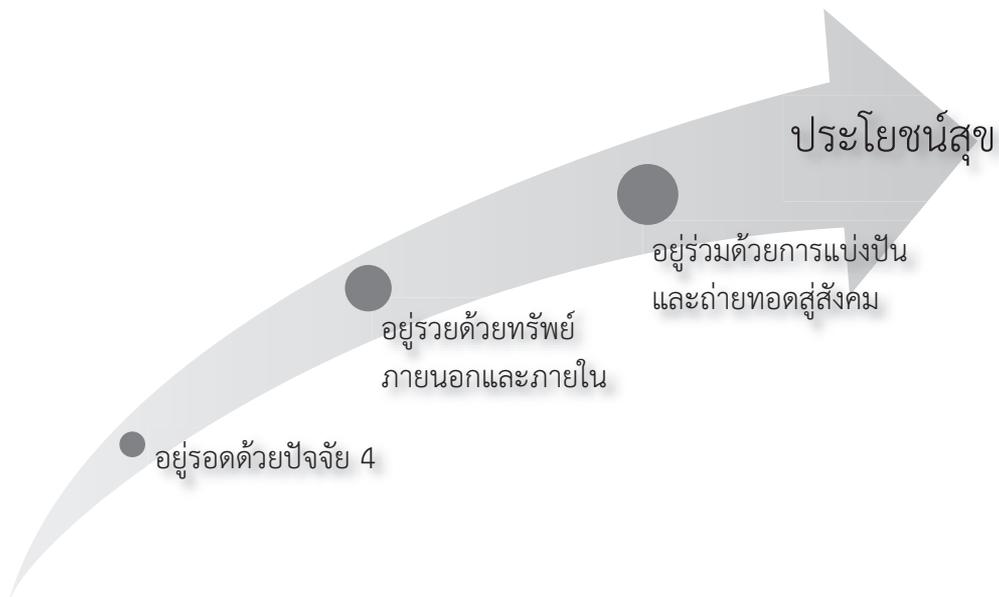
ผลการวิจัย

1. ความเชื่อมโยงของ“ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า เชื่อมโยงจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ “ประโยชน์สุข” เป็นสิ่งที่มาจากการเข้าใจชีวิต คุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวคิดทางพระพุทธศาสนาซึ่งก็คือการสร้างความสุขแก่ส่วนร่วมนั่นเอง จะควบคู่ไปกับการพัฒนาทางปัญญาให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จึงจะช่วยให้บรรลุอิสรภาพ 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านใน ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกับชุมชน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์ทำให้เกิดความสุขที่เป็นบวกไม่มีผลกระทบ และผสมกลมกลืน เมื่อคนเรามีความสุขในระดับปัจเจกแล้วจะกลายเป็นแรงช่วยให้สังคมภายนอกมีความสุขเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านนอก เป็นการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งให้เกิดพลังของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงปรับกลไกการจัดการพื้นที่และสร้างเครือข่ายเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมทำงานกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาได้อย่างเสมอภาค

การส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน พบว่าพุทธธรรมและเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญโดยแนวคิดที่สามารถเชื่อมโยงของวัตถุประสงค์ทั้งสองหมู่บ้านพบว่าเป็น “ประโยชน์สุข” ดังภาพต่อไปนี้

จากภาพแสดงถึงความเป็นจุดเชื่อมโยงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพราะ “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน “คน” เป็นผู้สร้างปัญหาทั้งหลายทั้งปวงให้เกิดขึ้น เพราะตัวกิเลส ตัณหาที่มีอยู่ในตัวคน จึงเป็นปัญหาอุปสรรคขัดขวาง จะเห็นได้ว่าตัวกิเลสเป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ถ้าไม่สามารถขจัด หรือลดละออกจากตัวมนุษย์ได้ โดยสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นระหว่าง มนุษย์ สิ่งแวดล้อม สังคม เทคโนโลยี ทุกที่จะอยู่อย่างเกื้อกูลกันและกัน (Manop Boonrot, 2017) มนุษย์จะรักษาและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติก็จะให้ประโยชน์ในการดำรงชีพของ

มนุษย์ มนุษย์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสร้างสรรค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ในที่สุดสังคมก็จะเป็นสังคมแห่งความสงบสุข มีความเกื้อกูลต่อกัน และการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่มีแต่ความพึงเพื่อห่อเหิม พุ่มเพื่อย นิยมวัตถุ ก็จะกลับมาดำรงชีวิตแบบพอเพียง โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน หมายความว่าอุมชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง อยู่ได้อย่างไม่ต้องเดือนร้อน สามารถยืนอยู่บนขาตัวเอง โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น นั่นคือฐานชีวิตที่มั่นคง เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้หมายความว่า ไม่คบค้าสมาคมไม่ค้าขายกับผู้อื่น เมื่อเรายืนด้วยตัวเองอย่างมั่นคง เราก็สามารถเอาสิ่งที่เราเหลือกินเหลือใช้ไปทำการค้ากับผู้อื่น นำเงินเข้ามาเพื่อเป็นเงินออม หรือเงินที่จะลงทุนต่อไปในอนาคต เปรียบเสมือนบ้านที่มีรากฐานที่แข็งแรง เมื่อเกิดความแข็งแรงแม้ลมพายุที่พัดโหมกระหน่ำ ก็ไม่สามารถทำให้บ้านพังทลายได้ เปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันภัยอย่างดี ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการทำเอาวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนในการทำงานทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้คนดำรงอยู่ด้วยคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต นั่นเป็นเครื่องแสดงอย่างชัดเจนแล้วว่า เป็นหนทางที่จะนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจริงจะเป็น “ประโยชน์สุข” อย่างแท้จริง

นอกจากนั้นกระบวนการพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างพื้นฐานจากการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยการแก้ไขปัญหาคความยากจนในชนบทภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม(Nongkhran Chaimueng, 2014) นำแนวทางการจัดการความรู้ และการเรียนรู้ของคนในชุมชนโดยการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่น และชุมชนในการเรียนรู้การทำงานร่วมกันให้เกิดระบบที่ดี มีความโปร่งใส ไร้ทุจริต ประการสำคัญควรสนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของผลิตภัณฑ์และบริการ พัฒนาระบบการบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน นอกจากนั้นสร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตเพื่อเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การบูรณาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการศีล 5 ในการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งระดับชุมชนนั่นเอง

2. เพื่อเสนอรูปแบบบูรณาการ “ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จึงได้สังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการโดยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเพื่อนำเสนอให้ชุมชนนำไปช่วยให้การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและสามารถบูรณาการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 3 แนวทางการพัฒนา คือ 1) การฟื้นฟูชุมชน โดยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนของชุมชน 2) การปรับตัวของชุมชน โดยการจัดระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชน เพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 3) การดำรงอยู่ของชุมชน ประชาชนมีความรักและหวงแหนชุมชน

สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนบริหารจัดการความรู้ในชุมชน ด้านการประกอบอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยการผสมผสานระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ช่วยในการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน (Sathaporn Mongkhonsawat, 2013) ที่มีการจัดเก็บและ ค้นหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลของชุมชน ที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้และใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน (Sunthon Khunphaen, 2017) นอกจากนั้นการสร้าง ความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในเชิงอำนาจ การพึ่งพา พึ่งพิงกัน ใน ชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งมีชีวิต สิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เหนือธรรมชาติ ซึ่งปรากฏในรูปของความคิดความเชื่อและพิธีกรรม มีข้อมูลระบบความสัมพันธ์กับโลก ภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิต การช่วยเหลือในรูปของเครือข่าย หรือการรวม กลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน โดยการประพาดตัวดำรงตนให้สอดคล้องกับ แนวทางของศีล 5 มีการแบ่งปันความรัก การแบ่งปันสิ่งของ การแบ่งปันเกียรติยศ การแบ่งปันคำพูดดีๆ ด้วยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันภายในชุมชน ผู้วิจัยพบว่า การเสริมแรงให้กับบุคคลที่ทำความดีกระทำตนเป็น แบบอย่างของสังคมจนทำให้เกิดประโยชน์สุขจากตนเอง ครอบครัว จนกระทั่งออกไปสู่ชุมชนจะเป็นจุดเชื่อมโยง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 จนนำไปสู่การดำเนินการพัฒนาชุมชนอย่างมีรูปแบบที่ พัฒนาร่วมกันนำไปสู่การดำรงอยู่ในสังคมในลักษณะหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับการพัฒนาชุมชนตามแนว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติและในระดับสากล ต่อไป

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลจากข้อค้นพบของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 จากวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวพบผลการวิจัยดังนี้

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเศรษฐกิจพอเพียงสู่หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ประโยชน์สุข” โดยการนำหลักพุทธธรรม 5 ประการ คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์ ความรู้ที่ครอบคลุมการดำรงชีวิตทุกด้าน นำสู่การฝึกฝนและปัญญาให้คนเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ทั้งด้าน พฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งเป็นการช่วยเหลือประเทศชาติอีกทางหนึ่ง การส่งเสริมให้สังคมไทยมีศีล ธรรม และคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา (Phrakhruthammathon Nithet Abhiyano, 2016) ในส่วนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งล้วนแต่มี หลักการที่เน้นแก้ปัญหาสังคมในระดับรากฐานมีทั้งส่วนที่เหมือนและต่างกัน ในลักษณะที่หมู่บ้านรักษาศีล 5 ประยุกต์ขับเคลื่อนสู่ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินการตามระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรม สูง (Phraparad Samorn Intapanyo, 2017) คำนี้ถึงประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็น

ธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วนๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักฆัณฺมิมาปฏิบัติโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วชิสุจริต สัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประมาท(Phrakhrusamu Woravit Pasuko,2016) ยึดหลักความสมดุล ทำให้มีการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ อีกประการที่ผู้วิจัยพบว่าการเสริมแรงให้กับบุคคลที่ทำความดีกระทำตนเป็นแบบอย่างของสังคม จนทำให้เกิดประโยชน์สุข ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะนำไปสู่การด้านการพัฒนาอย่างมีโครงสร้าง มีกระบวนการพัฒนาร่วมกันในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขนำไปสู่การดำรงอยู่ในสังคมในลักษณะหมู่บ้านในการรักษาศีลห้ากับการพัฒนาการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นต้นแบบสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 จากวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวพบผลการวิจัยดังนี้

กระบวนการบูรณาการประกอบด้วย การประสานกันอย่างกลมกลืนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างบ้านวัด โรงเรียน การรวมกลุ่มของคนในชุมชน ผู้มีหน้าที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องพัฒนาคุณธรรมและประสพการณ์ให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้กิจกรรมการรวมกลุ่มต้องเป็นกิจกรรมที่ชาวชุมชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน มีวิวัฒนาการจนเกิดกิจกรรมที่หลากหลายแต่ละกิจกรรมมีความเชื่อมโยง เอื้อ เกื้อหนุนกัน จะสามารถรวมคนได้ เป็นช่องทางให้ผู้ที่มีความรู้และภูมิปัญญาอยู่ในตัว แสดงบทบาทในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Phrakruwisutdhiphatdhanaphirom, 2017) ชุมชนร่วมกันรับผิดชอบในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การคัดกรองความรู้จากภายนอกต้องยึดหลักผลประโยชน์ที่เป็นของชาวชุมชนและส่วนรวมและใช้การวิจัยร่วมด้วย การนำแนวคิดที่ประสบความสำเร็จแล้วมาปรับใช้และพัฒนา(Mcu.Online, 2017) ปัจจัยและกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการนำความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวคนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดการฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ คือ 1) เคารพผู้มีคุณธรรมรู้คุณค่าและเคารพผู้มีภูมิปัญญาและประสพการณ์สูง 2) การเอื้อเพื่อเกื้อกูลแบ่งปันกันภายในชุมชน และเครือข่าย 3) เกิดการช่วยเหลือกันทำงาน 4) เกิดความสัมพันธ์กันภายในชุมชนกลายเป็นความรักความอบอุ่นมีมิตรภาพ ดุจระบบเครือญาติ

สรุป

การบูรณาการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเชื่อมโยง หมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นงานบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ในมิติองค์รวม ซึ่งหลักการศีล 5 จะเกิดขึ้นได้จะต้องมุ่งส่งเสริมให้คนน้อมนำจิตใจคือการชำระใจของตนเอง ให้ละความชั่ว กลัวการทำสิ่งไม่ดี เพิ่มการทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ จึงจำเป็นอย่างยั้งที่จะต้อง นำหลักการบูรณาการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจะสามารถขับเคลื่อนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทยได้ เพราะเป็นรูปแบบบูรณาการ ที่ประกอบด้วย ด้านการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นองค์รวม พึ่งพาอาศัย ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างพอเหมาะพอดีและมีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เนื่องจากเป็นผลที่จะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นมนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนา เพื่อสร้างให้เกิดความสมดุล ระหว่างคนธรรมชาติ และสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกันทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวิจัยการนำรูปแบบบูรณาการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ เพื่อนำมาปรับใช้ในชุมชนอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการวิจัยเพื่อยกระดับศูนย์เรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบบูรณาการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มาถ่ายทอดแก่ผู้เข้ารับการอบรม ผู้มาศึกษาดูงานในชุมชน โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน

References

- Kuntathian, W. (2017). Landscape Architecture of Thai Temples, and Buddhist Integrated Learning and Health Promotion. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(2), 137-149.
- Leknoi, U. (2017). Suburban Community to Green Community Driven Guideline: Low Carbon Community. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(2), 56-74.
- Manop Boonrot. (2017). Ban Khokwan, Nongson district, Nangrong district, Burirum Province. *Interview*, February 10.
- Mcu.Online, (2017). *From five precepts village to being model of Chosaartvillage* search on 6 March 2017.from <http://www.mcu.ac.th/site/articlecontentarticle>.
- National office of Buddhism. (2014). *Guidebook to performance of Project the harmony by using principle of Buddhist doctrine "Sila 5 village"*. National office of Buddhism press. Bangkok.

- Nongkhran Chaimueng. (2014). *Development the community according to the principle of philosophy of sufficiency economy: case study Sanklang community Pawai subdistrict, Mueang district Payao province*. National Research Council.
- P.A. Payutto. (2013). *Sustianable Development*. (9th ed.). Bangkok: Komonkhimthong Press.
- Phrakhruthammathon Nithet Abhiyano(2016) .*The role of the temple in the promotion of the peace in the mommunity*. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(1), 82-90.
- Phrakrusupphakitmongkhon. (2017). Wat Nonmakhue, Ban Non. *Interview*, February 4.
- Phrakruwisutdhiphatdhanaphirom. (2017). WatTakaipuang. Ban Takaipuang, Nongkong subdistrict Nangrong district, Burirum Province. *Interview*, March 10.
- Phramaha Pornchai Sirivaro. (2016). Is Buddhist Ethics Teleological Ethics or Deontological Ethics *Journal of Graduate Studies Review*, 12(2), 49-63.
- Phramama Hansa Dhammhaso et al. (2016). The Preparation of MCU Language Institute for ASEAN Economic Community. *Journal of MCU Peace Studies*, 1-16.
- Phraparad Samorn Intapanyo. (2017). Wat Bankok . Ban Kok Yang subdistrict, Kantrarom district Sisaket Province. *Interview*, Feburary 10.
- Prhasripariyatdhada. (2017). Wat Phoyoi Ban Yang Lampaimat district, Burirum Province. *Interview*, March 17.
- Sathaporn Mongkhonsawat. (2013). *Achievement in development the sufficiency economy: Case Atudy Ban Khambong Community, Namphong District, Khonkaen Province*. College of local Administration. Khonkaen University.
- Sunthon Khunphaen. (2017). Ban Nongkok, Yang subdistrict, Kantararom district, Sisaket Province. *Interview*, March 1.